

УДК 347.122:341.174(4):347.7

Є. О. Харитонов

**КОНЦЕПТ «ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ»
В КОНТЕКСТІ ПРАВОВОЇ АДАПТАЦІЇ ДО УМОВ
ВНУТРІШНЬОГО РИНКУ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ**

Адаптація в юридичній галузі до умов внутрішнього ринку Європейського Союзу (далі - ЄС) потребує відповідного правового забезпечення. Проте характер і сутність правових засобів, які мають бути вжиті у зв'язку із цим, ще практично не стали предметом спеціальних наукових розвідок, що зумовлює доцільність дослідження цих питань.

Починаючи розгляд відповідної проблематики, варто зазначити, що в літературі вираз «правове забезпечення» є широко вживаним у різному контексті. Однак він вживається зазвичай як поняття «*sui generis*», не визначається й не характеризується спеціально. Натомість «правове регулювання» непрямо розкривається через інші поняття, які вживаються як його синоніми: «правове регулювання», «правова база» тощо. Наприклад, термін «правова база підприємництва» визначається як сукупність законів, нормативних та інструктивних документів, що визначають порядок створення підприємств, реєстрацію фізичних осіб-підприємців, їхні правові та організаційні форми, порядок організації виробництва, забезпечення його необхідними ресурсами, збут, систему оподаткування, відносини між державою та підприємцями, суб'єктів підприємницької діяльності між собою, а також дають підприємцям певні правові гарантії [16]. Отже, у результаті отримуємо досить невиразне уявлення про те, що таке правове забезпечення в цій галузі, а точніше, не отримуємо його зовсім, оскільки можна вести мову і про «правове забезпечення», і про правове регулювання, і про «нормативне регулювання» тощо.

Перелік прикладів такого вживання термінології в літературі міг би бути досить об'ємним. Разом із тим у ґрунтовній «Юридичній енциклопедії» таке поняття навіть не згадується. Проте тут є визначення поняття «правове регулювання», яке «забезпечується за допомогою спеціально створеного державою правового механізму» [25, с. 40]. Немає поняття «юридичне забезпечення», «цивільно-правове забезпечення» тощо і в «Ен-

циклопедії цивільного права України» [11]. Фактично ототожнюються поняття «правове забезпечення» та «правове регулювання» й у дослідженнях вітчизняних науковців [9, с. 155, 167, 180].

Не зупиняючись на огляді літератури, зазначимо лише, що навіть за випадково-вибіркового аналізу помітна відсутність розрізнення зовнішньо подібних, проте різних за сутністю правових категорій. Можна констатувати, що підхід, за якого не розрізняються «правове забезпечення» та «правове регулювання», є досить популярним і дає підстави вважати його проявом типового бачення сутності відповідних категорій.

Зустрічаються, щоправда, праці, у яких поняття «правове забезпечення» розглядається як складна категорія, яка не зводиться до правового регулювання якогось виду суспільних відносин. Так, О.К. Вишняков, розглядаючи напрями правового забезпечення зовнішньоекономічної інтеграції України, поділяє їх на загальні й окремі, визначаючи перший як зняття існуючих взаємних претензій між Україною та ЄС і перехід на новий ступінь відноси, відносячи до других імплементацію міжнародних договорів України й інших міжнародно-правових документів, регулювання підприємницьких відносин, інвестиційне регулювання та правову охорону іноземної власності, реформу судової системи й захист приватного бізнесу [8, с. 66-132]. Хоча власне визначення поняття «правове забезпечення» в цій праці відсутнє, проте на підставі аналізу її змісту можна зробити висновок, що автор під ним має на увазі не тільки правове регулювання відповідних відносин, а й вжиття передусім державою певних правових та організаційних заходів для досягнення певної мети. Проте й у цьому випадку переважає аналіз вирішення завдань «правового забезпечення» за допомогою того самого правового регулювання.

Отже, спробуємо визначитися стосовно поняття «правове забезпечення» та його відмінностей від суміжних категорій.

Для початку встановимо, що мається на увазі під «забезпеченням» у повсякденному вживанні цього слова в українській мові. Варто зазначити, що хоча цей прийом вже став досить банальним, проте важко придумати щось краще, звісно, якщо виходити із системного розуміння таких елементів культури, як мова та право.

«Великий тлумачний словник української мови» визначає «забезпечення» як дію за значенням «забезпечити, забезпечувати». При цьому слово «забезпечувати» має декілька значень. Зокрема, воно означає: «1. Постачати щось у достатній кількості, задовольняти кого-, що-небудь у якихось потребах. 2. Створення надійних умов для здійснення чого-небудь, гарантувати щось. 3. Захищати, охороняти кого-, що-небудь від небезпеки» [6, с. 280-281]. В іншому тлумачному словнику «забезпечення» визначається таким чином: «1. Надання чи створення матеріальних засобів. 2. Охорона кого-, що-небудь від небезпеки. 3. Гарантування чогось» [18, с. 42]. У свою чергу «гарантія» - це «забезпека, убезпека, запорука», [17, с. 572]; «гарантувати» - «давати гарантію в чому-небудь, захищати». Гарантія - визна-

чається також як «порука в чомусь, забезпечення чого-небудь; умови, що забезпечують успіх чого-небудь» [6, с. 173].

Таким чином, «забезпечення» - це «гарантування», а «гарантія» - це «забезпечення». Коло замкнулося. У цьому сенсі симптоматичним є те, що в тлумачному словнику в загальному контексті, проте окремо (і не зовсім узгоджено з іншими характеристиками гарантій) визначаються юридичні гарантії як законодавчо (у тому числі в конституції) закріплені засоби охорони прав і свобод громадян, способи їх реалізації, а також засоби охорони правопорядку, інтересів суспільства й держави [6, с. 173].

Враховуючи викладене, поки що виходимо з того, що «забезпечення» в його повсякденному значенні - це створення надійних умов для здійснення чого-небудь. Відповідно, правове забезпечення - це створення правовими (юридичними) засобами надійних умов для здійснення чого-небудь, вирішення якихось завдань, що становлять інтерес для суспільства (держави).

Оскільки, характеризуючи «забезпечення», словники зазвичай дають посилання на поняття «гарантування» та «гарантії», доцільно з'ясувати співвідношення цих категорій.

Варто зазначити, що юридичні (правові) гарантії часом розуміються надто широко. Так, деякі правознавці як юридичні гарантії, крім «системи правових норм», називають ще й принципи, умови та вимоги [14, с. 113]. Інші вчені до гарантій на рівні з нормами права відносять й інші соціальні норми: норми моралі, етики, корпоративні норми, норми-звичаї [12, с. 6]. Юридичні гарантії розглядаються також як сукупність об'єктивних і суб'єктивних чинників, спрямованих на реалізацію прав і свобод громадян, на усунення можливих причин і перешкод їх неповного або неналежного здійснення й захист їх від порушень. За такого бачення юридичні гарантії знаходять вираження в принципах права, інститутах права, принципах законодавства, у правовій поведінці, правовій культурі та правовому порядку, що мають відображати прийняття державою на себе обов'язків створювати необхідні умови й надавати відповідні засоби, що забезпечують фактичну реалізацію й усебічну охорону прав і свобод усіх і кожного [20]. Отже, юридичні гарантії - це і приписи норм законодавства, і принципи права, і інститути права тощо.

Така позиція має певний сенс, оскільки об'єктивне (позитивне) право держави є важливим соціальним регулятором, ефективність якого визначається саме гарантуванням (можливістю здійснення) наданих учасникам відповідних відносин прав. Однак таке розуміння сутності юридичних гарантій має такий недолік: не розрізняються зміст правових норм, які встановлюють (або деталізують) певні права, і засоби забезпечення реалізації цих прав [23, с. 28].

Тому виправдано виходити з того, що юридичні гарантії - це не правові норми (система правових норм), а передбачені правовими нормами засоби, спрямовані на забезпечення досягнення певної мети, зокрема на реалізацію норм об'єктивного права, здійснення суб'єктивного права особи тощо. Таким чином, якщо правові норми й можна вважати юридичними гарантія-

ми, то лише ті, що містять вказівку на певні юридичні засоби, за допомогою яких досягається мета, яка знаходиться в правовому полі. Це дає підстави розглядати правові норми (норми права) не як юридичні гарантії, а як елемент системи правового забезпечення - державно-владний припис, яким встановлюється або санкціонується правило поведінки й визначають юридичні права та юридичні обов'язки учасників суспільних відносин.

Утім такий висновок не нівелює необхідності характеристики та з'ясування сутності концепту «правове забезпечення».

У контексті розгляду концепту «правове забезпечення» не може бути залишена поза увагою категорія «примус» («державний примус», «публічний примус»), оскільки правовий вплив (реалізація норм) на учасників суспільних відносин, а отже, і виконання забезпечувальної функції останніх здійснюється шляхом стимулювання та примусу [26, с. 8]. Зокрема, можливість державного примусу до виконання вимог норм права є однією з ознак, що дозволяє відрізнити їх від інших соціальних норм.

Тут варто згадати про існування позиції, згідно з якою для регулювання суспільних відносин державний примус ніколи не був головною гарантією виконання юридичних обов'язків і реалізації права. Натомість такими гарантіями завжди слугували авторитет законів, сила суспільної думки, свідомість учасників цих відносин [22, с. 802-806].

Проте така позиція здається дещо романтичною, оскільки реальний юридичний побут свідчить якраз про інше: непоодинокі випадки правового нігілізму, розбіжність оцінки вчинків людей із погляду закону й суспільної свідомості, суперечність інтересів різних соціальних груп тощо. Тому більш реалістичним було б визнання значення державного (правового) примусу як засобу правового забезпечення, що є підґрунтям юридичного гарантування суб'єктивних прав особи тощо.

Існує думка, що державний примус стоїть тільки за охоронними нормами й лише опосередковано за регулятивними. Крім того, за гарантії центр тяжіння все більше зміщується від негативних (примусових) елементів до позитивних [5, с. 94-103].

Однак правовий (державний, а також санкціонований приватний) примус або його можливість є неодмінною ознакою будь-якого виду правового забезпечення. Ця теза постає з такої ознаки позитивного права, як його нормативність (загальнообов'язковість). До цього варто додати, що засобом його реалізації вважається державна влада, яка розуміється як публічно-політичні відносини володарювання й підпорядкування між суб'єктами, що спираються на державний примус [19, с. 13]. Таким чином, дія примусового механізму держави розглядається як засіб забезпечення реалізації правових приписів.

У вітчизняній юриспруденції мали місце спроби розмежування державного та приватного примусу. При цьому зверталася увагу на те, що: 1) сфера застосування державного примусу значно ширша, ніж сфера приватного примусу; 2) суб'єкт реалізації державного примусу не є стороною (учасником) тих відносин, із яких постає спір. Натомість особа, яка засто-

совує приватний примус, як правило, є стороною спірних правовідносин; 3) порядок (процедура) застосування державного примусу врегульовано законом, тоді як процедура реалізації приватного примусу визначена в законі приблизно [10, с. 413-418].

Проте поки що такі пропозиції виглядають недостатньо переконливими. Достатньо хоча б згадати те, що у випадку «неспрацювання» приватного примусу суб'єкти відповідних відносин можуть перенести розгляд спору в суд, після чого їх стосунки продовжують розвиватися в межах «звичайного» правового регулювання. Якщо ж вони до суду не звертаються, то в разі відмови зобов'язаної сторони підкоритися приватному примусу, стосунки учасників таких відносин вибувають за межі правового поля (звісно, якщо під час застосування приватного примусу не буде вчинено правопорушення). Крім того, навряд чи виправданим є використання як критерію розмежування зазначених понять на тій основі, що сфера застосування одного з них є ширшою, ніж іншої. Це скоріше можна вважати наслідком реальної потреби в тому чи іншому інституті, що існує в суспільстві, ментальності, правосвідомості тощо.

Тому більш коректним здається вести мову про «державний примус» та «приватний примус, санкціонований державою», які врешті можуть бути поєднані в узагальненому понятті «правовий (юридичний) примус». Останнє поняття у свою чергу фактично є тотожним поняттю «державний примус».

Отже, звернемося до характеристики державного примусу, дефініції якого пропонуються з різними варіаціями [2, с. 106; 13, с. 135; 3, с. 40; 15, с. 40]. В узагальненому вигляді примус (засоби примусу) розуміють як вплив на особу або на майно суб'єкта правовідносин із метою досягнення бажаної поведінки або певного результату [24, с. 146-151]. Сутність державного примусу характеризується через його ознаки. Зокрема, він здійснюється від імені держави її органами або іншими фігурантами. Нездержавні організації мають право на застосування лише до своїх членів на підставі статутів засобів примусу, які є фактично засобами морального примусу [4, с. 14-15]; має правовий характер, оскільки застосовується у визначених законом формах і на законних підставах відповідними компетентними органами [21, с. 450]; здійснюється у зв'язку з неправомірною поведінкою учасників регулятивних правовідносин; відображає конфлікт між державною волею, вираженою в нормі права й індивідуальною волею осіб, що її порушили [2, с. 13-14]; являє собою зовнішній вплив на суб'єкта з метою примусити його виконувати правові приписи, не вчиняти порушень тощо; є засобом забезпечення бажаної поведінки учасників правовідносин; здійснюється за допомогою юрисдикційних, правозастосовчих актів [1, с. 158].

Під час з'ясування сутності категорії «правове забезпечення» має враховуватися також стан правової культури в суспільстві, ставлення до таких понять, як «правосвідомість», «правопорядок» тощо. При цьому виходимо з того, що для забезпечення впровадження категорій цивілізаційних фено-

менів, зокрема права, у певне суспільство, держава як механізм організації життя цього суспільства має здійснювати в межах правового поля низку заходів. У такий спосіб відбувається (має відбуватися) «об'єктивізація» згаданих феноменів (у тому числі права), перехід їх з абстрактного цивілізаційного рівня на рівень цінностей, категорій, інституцій відповідної держави. Часто від держави вимагаються значні зусилля, щоб впровадити бажані цивілізаційні феномени, ідеологію, цінності тощо в життя суспільства.

Це повною мірою стосується забезпечення правової адаптації вітчизняного економічного та юридичного побуту до умов внутрішнього ринку ЄС.

Хоча очевидно, що зусилля має прикладати не лише держава, а й суспільство в цілому, оскільки без цього процес уповільнюється, а іноді взагалі стає неможливим. Така умова не є обов'язковою. Проте у випадках, коли державі (самотужки чи з допомогою зовнішніх сил) вдається нав'язати суспільству цінності, які суперечать його генетичному коду ментальності та природному шляху еволюції, існує велика вірогідність зворотності процесу. Прикладом може слугувати історія імперій, які прагнули (часом досить успішно) поширити на підвладні території свої власні цінності. Такі цінності після розпаду імперії зберігалися тією мірою, наскільки вони відповідали прагненню колишнього підвладного суспільства.

Правове забезпечення впровадження в життя суспільства цінностей європейського права як цивілізаційної категорії (або певної системи права) не може полягати лише у виданні певних нормативних актів та більш чи менш постійного й ефективного нагляду за їхньої реалізацією.

Цілком очевидно, що діяльність держави є лише однією з форм правового забезпечення, що зумовлює необхідність розрізняти державне та недержавне (громадське) правове забезпечення.

Характеризуючи державне правове забезпечення, треба ще раз звернути увагу на необхідність розрізняти в цій галузі (як і в інших) правове й законодавче забезпечення, що постає з того, що поняття «право» й «закон» не є тотожними.

Що стосується класифікації зусиль держави за правовим забезпеченням, то вона може виглядати таким чином:

1) методологічне та доктринальне забезпечення: розробка концепції, визначення засад правового забезпечення, підтримка певної доктрини права, ідеологічне забезпечення як форма державних зусиль зі створення світоглядного підґрунтя впровадження нових (обновлюваних) правових феноменів;

2) законодавче забезпечення: видання законів та інших актів законодавства, санкціонування правових звичаїв і норм моралі, що стосуються об'єкта законодавчого забезпечення;

3) забезпечення належної реалізації норм законодавства, які стосуються об'єкта забезпечення, за допомогою відповідних державних інституцій, судової системи;

4) інформаційно-пропагандистське (виховне) забезпечення: роз'яснення сутності положень, що впроваджуються, мети впровадження; правова освіта, яка здійснюється в певному напрямі;

5) організаційне забезпечення: визначення органу (органів), що відповідають за ті чи інші напрями впровадження, їх компетенцію, взаємодію тощо.

Що стосується недержавного (громадського) правового забезпечення, то до його форм (видів) передусім варто віднести такі:

1) забезпечення світоглядного підґрунтя, яке має охоплювати й правову ментальність населення (суспільства); цінності, інституції, категорії, поняття, які впроваджуються, мають або бути такими, що не суперечать світогляду більшості суспільства або адаптованими до визнаних світоглядних засад;

2) доктринальне забезпечення в тій його частині, що виникає незалежно від завдань держави щодо наукових розробок (і зацікавленості держави в таких розробках); впровадження правових цінностей, системи права, правових інститутів, інституцій має відбуватися за умови забезпечення готовності до такого впровадження з боку правознавців-фахівців у цих і суміжних галузях;

3) удосконалення правосвідомості населення, оскільки вона може слугувати як стимулюючим, так і гальмуючим чинником; цінності можуть впроваджуватися на вже існуюче підґрунтя, проте переважно така основа формується в процесі впровадження.

Щодо недержавних форм правового забезпечення варто також звернути увагу на можливість існування значного розмаїття у світоглядних засадах, ментальності, поглядах фахівців, рівнях правосвідомості в різних верствах населення, у різних регіонах тощо.

У сукупності названі й інші форми державного та недержавного правового забезпечення можуть слугувати ефективними засобами правової адаптації до умов внутрішнього ринку ЄС.

Література

1. Алексеев С.С. Механизм правового регулирования в социалистическом обществе / С.С. Алексеев. - М. : Юридическая литература, 1966. - 187 с.
2. Алексеев С.С. Социальная ценность права в советском обществе / С.С. Алексеев. - М. : Юридическая литература, 1971. - 223 с.
3. Базылев Б.Т. Юридическая ответственность (теоретические вопросы) / Б.Т. Базылев. - Красноярск : Изд-во Красноярского ун-та, 1985. - 120 с.
4. Бахрах Д.Н. Административная ответственность граждан в СССР : [учебное пособие] / Д.Н. Бахрах. - Свердловск : Изд-во Урал. ун-та, 1989. - 204 с.
5. Боброва Н.А. Гарантии реализации государственно-правовых норм / Н.А. Боброва. - Воронеж : Изд-во Воронеж. ун-та, 1984. - 163 с.
6. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. - К. ; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2001. - 1440 с.
7. Великий тлумачний словник сучасної української мови : [250 000 слів] / уклад. та голов. ред. В.Т. Бусел. - К. ; Перун : Перун, 2005. - 1728 с.
8. Вишняков О.К. Правове забезпечення зовнішньоекономічної інтеграції України : [монографія] / О.К. Вишняков. - О. : Юридична література, 2007. - 288 с.
9. Вінник О.М. Публічні та приватні інтереси в господарських товариствах: проблеми правового забезпечення : [монографія] / О.М. Вінник. - К. : Аттика, 2003. - 352 с.

10. Горайнов А.М. Самозахист як засіб приватного правового примусу / А.М. Горайнов // Держава і право. - 2011. - Вип. 53. - С. 413-418.
11. Енциклопедія цивільного права України / відп. ред. Я.М. Шевченко ; Ін-т держави і права ім. В.М. Корещького НАН України. - К. : Ін Юре, 2009. - 952 с.
12. Заворотченко Т.М. Конституційно-правові гарантії прав і свобод людини і громадянина в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових вчень» / Т.М. Заворотченко ; Інститут держави і права імені В.М.Корещького НАН України. - Х., 2005. - 20 с.
13. Комзюк А.Т. Державний-владний аспект адміністративного примусу / А.Т. Комзюк // Вісник Академії правових наук України. - 2000. - № 4. - С. 135-140.
14. Кушніренко О.Г. Права і свободи людини та громадянина : [навчальний посібник] / О.Г. Кушніренко, Т.М. Слінько. - Х. : Факт, 2001. - 440 с.
15. Лук'янець Д.М. Стереотипи в адміністративному праві: переконання та примус як універсальні методи державного управління / Д.М. Лук'янець // Публічне право. - 2012. - № 2(6). - С. 37-41.
16. Навчальні матеріали онлайн [Електронний ресурс]. - Режим доступу : http://pidruchniki.ws/10610928/ekonomika/pravove_zabezpechennya_rozvitku_pidpriyemnitstva.
17. Новий тлумачний словник української мови : у 4 т. / укл. В.В. Яременко, О.М. Сліпущко. - К. : Аконіт, 1998П. - Т. 1. - 1998. - 910 с.
18. Новий тлумачний словник української мови : у 4 т. / укл. В.В. Яременко, О.М. Сліпущко. - К. : Аконіт, 1998П. - Т. 2. - 1998. - 856 с.
19. Сатарова Н.А. Принуждение в финансовом праве / Н.А. Сатарова ; под ред. И.И. Кучерова. - М. : Юрлитинформ, 2006. - 392 с.
20. Соотношение понятий «правовая охрана», «правовая защита», «обеспечение» и «гарантирование» [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.jourclub.ru/33/1608/4/>.
21. Теория государства и права : [учебник] / под ред. В.М. Корельского и В.Д. Перевалова. - 2-е изд., изм. и доп. - М. : НОРМА, 2001. - 616 с.
22. Трюхан О.А. Юридичні гарантії прав працівників на участь в управлінні організацією / О.А. Трюхан // Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. праць. - О. : Юридична література, 2004. - Вип. 22. - С. 802-806.
23. Харитонов Є.О. Юридичні гарантії особистих немайнових прав кандидатів в депутати / Є.О. Харитонов // Юридический вестник. - 1994. - № 2. - С. 28-30.
24. Шевчук О.М. Державний примус як вид публічно-правового впливу / О.М. Шевчук // Вісник Одеського інституту внутрішніх справ. - 2001. - № 4. - С. 146-151.
25. Юридична енциклопедія : в 6 т. / редкол. : Ю.С. Шемшученко (відп. ред.) та ін. - К. : Українська енциклопедія, 2003- . - Т. 5 : П-С. - 2003. - 736 с.
26. Яковлев В.Ф. Гражданско-правовые средства обеспечения реального и надлежащего исполнения хозяйственных договоров / В.Ф. Яковлев // Гражданское право, эффективность и качество. - Свердловск, 1977. - С. 35-40.

А н о т а ц і я

Харитонов Є. О. Концепт «правове забезпечення» в контексті правової адаптації до умов внутрішнього ринку Європейського Союзу. - Стаття.

Статтю присвячено дослідженню концепту «правове забезпечення» в контексті правової адаптації до умов внутрішнього ринку Європейського Союзу. Сформульовано розуміння правового забезпечення як створення правовими (юридичними) засобами надійних умов для здійснення чого-небудь, вирішення якихось завдань, що становлять інтерес для суспільства (держави). Розглянуто поняття юридичних гарантій і його співвідношення з поняттям «забезпечення». Проаналізовано поняття державного та приватного примусу. Проведено класифікацію зусиль держави з правового забезпечення. Визначено форми (види) недержавного (громадського) правового забезпечення.

Ключові слова: правове забезпечення, юридичні гарантії, державний примус, приватний примус, правова адаптація, умови внутрішнього ринку Європейський Союз.

Аннотация

Харитонов Е. О. Концепт «правовое обеспечение» в контексте правовой адаптации к условиям внутреннего рынка Европейского Союза. - Статья.

Статья посвящена исследованию концепта «правовое обеспечение» в контексте правовой адаптации к условиям внутреннего рынка Европейского Союза. Сформулировано понимание правового обеспечения как создания правовыми (юридическими) средствами надежных условий для осуществления чего-либо, разрешения определенных задач, которые составляют интерес для общества (государства). Рассмотрено понятие юридических гарантий и его соотношение с понятием «обеспечение». Проанализированы понятия государственного и частного принуждения. Проведена классификация усилий государства по правовому обеспечению. Определены формы (виды) негосударственного (общественного) правового обеспечения.

Ключевые слова: правовое обеспечение, юридические гарантии, государственное принуждение, правовая адаптация, условия внутреннего рынка Европейского Союза.

Summary

Kharytonov E. O. The concept of "legal security" in the context of legal adaptation to the European Union internal market. - Article.

The article studies the concept of "legal securing" in the context of legal adaptation to the European Union internal market. The idea of "legal securing" is formulated as creating by legal (juridical) means of reliable conditions for implementation of something, for resolving any problems that are of interest to the public (state). The concept of legal guarantees is examined, and its correlation with the concept of "legal securing" is determined. The notion of public and private enforcement is defined. It was made classification of the state's efforts to legal ensuring. The forms (types) of non-state (public) legal ensuring are qualified.

Key words: legal securing (ensuring), legal guarantees, state enforcement, private enforcement, legal adaptation, conditions of the European Union internal market.